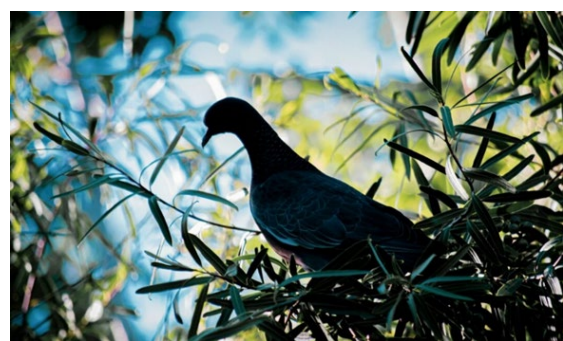

Raad van Kerken in Nederland

Jaarverslag 2025

Raad van Kerken in Nederland Jaarverslag 2025

Algemeen

2025 was voor de Raad van Kerken in de eerste plaats het jaar waarin herdacht werd dat 1700 jaar geleden het Concilie van Nicea bij elkaar kwam. We stonden uitgebreid stil bij de betekenis van het concilie voor ons vandaag in de Week van Gebed, in (wetenschappelijke) bijeenkomsten, tijdens de Oecumenelezing en bij een feestelijke viering in Gouda. Ook stelden we dit jaar na uitgebreid beraad een Beleidsplan op voor de periode 2026-2030.

Op het bureau kwamen de communicatiemedewerker Marian Hoek van Dijke en de algemeen secretaris Coen Wessel in vaste dienst.

Beleidsplan

In de Plenaire Raad van 5 november werd het [Beleidsplan voor de periode 2026-2030](#) aangenomen.

In het Beleidsplan schetst de Raad van Kerken zichzelf als een plek van geïnstitutionaliseerd beraad en ontmoeting van leidinggevendenden in de kerk. ‘Het is van belang dat leidinggevendenden elkaar ontmoeten, elkaar leren vertrouwen, overleggen, misverstanden uit de weg kunnen ruimen en samen op trekken om leiding te geven aan kerken en te spreken in de samenleving. Er zijn talloze initiatieven en samenwerkingsverbanden die oecumenisch of interkerkelijk van opzet zijn. Maar alleen in de Raad van Kerken ontmoeten de verschillende kerken in Nederland elkaar gezamenlijk als (institutionele) kerken. Hierin ligt de kracht van de Raad van Kerken, zijn uniciteit en bestaansrecht’.

Het belangrijkste beleidsvoornemen is om de rol van ontmoeting en beraad in de Plenaire Raad te versterken. De Plenaire Raad moet hiervoor gevoed worden. De Beraadgroep Geloof en kerkelijke gemeenschap krijgt als opdracht om snel te komen met een document over de houding van de kerken ten aanzien van de rechtstaat en de democratie. De nieuwe werkgroep Vrede en Oorlog heeft de opdracht met een rapport te komen waarin de verschillende theologische en politieke posities over vrede – ook in de actualiteit – met elkaar in gesprek zijn gebracht. De nieuwe Beraadgroep Duurzaam Samenleven krijgt als opdracht mee in 2026 met een programmatisch pamflet te komen. De Beraadgroep Samenleving, duurzaamheid en vrede wordt opgeheven.

In de komende beleidsperiode vervalt elke hiërarchie tussen de verschillende groepen: elke beraadgroep, werkgroep of netwerkgroep heeft de gelegenheid om gevraagd of ongevraagd moderamen en Plenaire Raad te adviseren. Dat maakt de organisatie minder bureaucratisch en ook aantrekkelijker om in te werken. Meer dan voorheen zullen ook geen permanente werkgroepen in het leven worden geroepen of gehouden. Beter kan de Plenaire Raad gevoed worden door deskundigen uit verschillende richtingen die op ad-hoc basis meewerken. Dit vergroot het netwerk van de Plenaire Raad en sluit aan bij de ontwikkelingen in de samenleving, die meer in de richting van lossere netwerken gaan.

Nicea

2025 was het jaar van de herdenking van 1700 jaar Nicea. De Raad van Kerken had eind 2023 besloten om dit jubileumjaar echt te vieren. Een bijzondere stimulans voor de viering ging uit van de [Week van Gebed voor de Eenheid](#) (19 tot 26 januari) waarvoor door de Wereldraad van Kerken '1700 jaar Nicea' was gekozen als thema. Voor de organisaties die in Nederland de Gebedsweek organiseren (MissieNederland, Raad van Kerken, SKIN)

betekende dat een forse klus om het theologisch nogal stevige en hoog liturgische materiaal aan te passen aan de Nederlandse klei. Maar het was ook een gouden mogelijkheid om meteen in de eerste weken van het jubileumjaar christenen in heel Nederland met de viering van 1700 jaar Nicea bekend te maken. Het Jubileumjaar kreeg zo een vliegende start. Ook dit jaar bleek de Week van gebed een goede motor van de plaatselijke oecumene te zijn.

In Nederland zijn wetenschappelijke congressen, bijeenkomsten van predikanten, tientallen leerhuisavonden, preekcycli, kerkdiensten en gebedsbijeenkomsten gehouden. De combinatie van verschillende soorten activiteiten bracht een dynamiek op gang waardoor de herdenking een succes is geworden.

Susan Durber, president van de Wereldraad van Kerken vanuit Europa, verdiepte in haar [Oecumenelezing](#) van 16 mei in Utrecht de discussie over de actuele betekenis van Nicea.

Zij ziet in Nicea een ronduit politieke theologie aan het werk. 'Jezus van Nazareth, de profeet die de armen zegende, die de zondaars vergaf, die de onreinen aanraakte, die een handdoek om zijn middel sloeg en de voeten van zijn discipelen waste, die de dood stierf van een slaaf: deze Jezus openbaart het wezen van God. Dit is volledig ondermijnend voor elk imperiaal begrip van God'.

Hoogtepunt van het Nicea-jaar was de [landelijke viering op 14 juni in de Sint-Janskerk in Gouda](#). Vertegenwoordigers van alle leden van de Raad van Kerken vierden samen. Speciaal voor deze viering vertaalden Arjan Plaisier, Marcel Sarot en Theo van der Voort de Griekse tekst van de geloofsbelijdenis opnieuw. Componist Wijnand van Klaveren maakte een nieuwe toonzetting. De Ars MusOost-Bandchoor en Meisjeskoor uit Gouda o.l.v. Marjon van der Linden, de

Rotterdam Oost Band van het Leger des Heils onder leiding van Michel Rosenquist en organist Gerben Mourik gaven muzikale ondersteuning. Meer dan 500 mensen bezochten de viering.

Fragmenten van de dienst werden uitgezonden door de Evangelische Omroep.

Charta Oecumenica

Belangrijk voor de internationale oecumene was de ondertekening van de bijgewerkte [Charta Oecumenica](#), een document van de Europese kerken over de grondslagen van de oecumene. De ondertekening zou aanvankelijk eind april plaats hebben, maar werd uitgesteld tot 9 november vanwege het overlijden van Paus Franciscus. De Charta Oecumenica werd in de Plenaire Raad van 2 april 2025 uitgebreid besproken. Klaas van der Kamp, namens de Protestantse Kerk lid van de Conference of European Churches (CEC), hield een inleiding. 'De Charta Oecumenica houdt de vraag 'waar staan we voor?' opnieuw tegen het licht. Er zijn indringende vragen. Over migranten, minderheden, economische ontwikkeling, klimaatverandering, democratie en emancipatie, nieuwe technologische ontwikkelingen, jongeren en secularisatie. Charta geeft daarvoor een referentiekader.' Klaas van der Kamp en Rev. Dorienke de Vries zorgden voor een [Nederlandse vertaling van de Charta Oecumenica](#).

Vluchtelingen

De Raad van Kerken heeft intens meegedeeld met vluchtelingenkinderen die al geruime tijd in Nederland wonen, de zgn. gewortelde kinderen. Derk Stegeman, de nieuwe voorzitter van de Werkgroep Vluchtelingen, heeft zich intensief voor hen ingezet.

In februari ontving de Plenaire Raad in haar vergadering een [delegatie van het Kerkasiel in](#)

[Kampen](#). De algemeen secretaris nam deel aan protestbijeenkomsten bij het detentiecentrum Zeist en schreef samen met de directeur van het Humanistisch Verbond, Robbert Bodegraven, een [opiniestuk](#) in de Volkskrant. Eind juni werd door de Raad van Kerken [een scherpe brief](#) geschreven aan de Tweede Kamer om te protesteren tegen de Asielnoodmaatregelenwet en de Wet invoering tweestatusstelsel.

Wij schreven: 'Uit het geheel van de wetsvoorstellen spreekt een verharding van het beleid. Vluchtelingen zullen hiervan het eerst en het meest slachtoffer zijn. Wij menen dat we daarnaast ook onszelf als samenleving tekortdoen, als we vreemdelingen steeds meer als een bedreiging gaan zien. Als kerken zijn we ervan overtuigd dat ons land over voldoende veerkracht beschikt om vluchtelingen op te vangen.'

De Werkgroep kwam in 2025 vijf keer bij elkaar. Belangrijke onderwerpen waar de Werkgroep zich mee bezig hield waren het kerkasiel in Kampen, de asielwetgeving in Nederland, het Europese migratiepact en de terugkeerverordening, de positie van ongedocumenteerden en de Bed-Bad-Brood regeling (LVV), crisishulpopvang door kerken via Inlia en de Thuisgevers via Kerk in Actie. De Werkgroep werd een plaats waar ieders inzet en politieke lobby rond deze thema's op elkaar kon worden afgestemd en versterkt. Een groot deel van het werk van de Werkgroep vond dan ook plaats in kleinere wisselende samenstelling per thema.

Op 15 november organiseerde de Werkgroep een goed bezochte inspiratiedag in Utrecht, onder de titel "Coalition of the Doing", over de betrokkenheid bij mensen zonder geldige verblijfspapieren. Sprekers waren en dr. Samuel Lee (SKIN) en ds. Martijn van Leerdam (directeur van de Pauluskerk in Rotterdam). Daarna volgden een achttal workshops en een afsluitende viering. In een moeilijk politiek klimaat gaf deze dag inspiratie en goede moed aan de deelnemers om te blijven geloven dat zij met hun inzet een verschil kunnen maken in het leven van mensen.

Het Dagelijks Bestuur verwelkomde Derk Stegeman als nieuwe voorzitter en Rachelle van Andel als vicevoorzitter. Tijdens de inspiratiedag werd afscheid genomen van Goos Minderman als penningmeester en Coen van Loon als secretaris. Joris van Gerven werd per 1 januari 2026 benoemd als nieuwe secretaris. Roland Putman heeft een rol als vaste notulist.

Israël en de Palestijnse gebieden

Op 25 maart schreven we aan de ambassadeur van Israël over de moeilijke situatie van de boerderij ‘Tent of Nations’ van de familie Nassar op de Westbank bij Bethlehem. Wij schreven hem:

‘Your Government’s action is urgently needed to bring to an end this dangerous situation the Nassar family faces and to secure justice by preventing illegal confiscation of their land: thereby also ensuring respect for international law’.

Over de oorlog in Gaza en Israël brachten we op 28 mei een [Pinksterboodschap](#) uit, waarin we een hartstochtelijk oproep tot vrede deden.

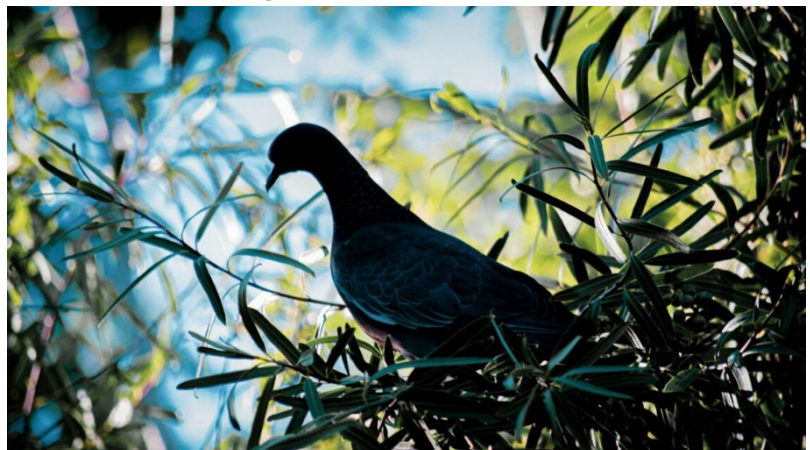
‘Wij roepen de Israëlische regering en Hamas op om eenzijdig alle gevechtshandelingen te staken, voedselhulp en medische zorg niet te belemmeren, gijzelaars vrij te laten en alle inwoners van Gaza te laten terugkeren naar hun woningen met uitzicht op wederopbouw en veiligheid.

‘Zalig zijn de vredestichters’ zegt onze Heer Jezus en daarmee doelt Hij op mensen die over de schaduw van hun eigen angst en hun eigen gelijk durven te springen om naar vrede en verzoening te zoeken. Wij roepen iedereen in Gaza en Israël op zo’n vredestichter te zijn’.

Vrede en Oorlog

Op 25 maart overlegde het moderamen van de Raad van Kerken met de Klankbordgroep Levensbeschouwing en ondernemen van VNO/NCW. Deze keer ging het over ‘weerbaarheid’ dat één van de pijlers van het beleid van VNO/NCW is geworden. Het moderamen bracht daar naar voren dat weerbaarheid niet alleen bestaat uit een goede defensie, energiezekerheid en een verzekerde grondstoffenaanvoer. Minstens zo belangrijk is het om de vraag te stellen: ‘wat verdedigen we eigenlijk met al die weerbaarheid’. En als het zo is dat we de menselijke waardigheid en onze rechtstaat verdedigen, is het dan geen zaak deze nu al te beschermen en uit te breiden? Onze bijdrage werd instemmend ontvangen.

Met de vredesbeweging PAX zijn goede banden aangeknoopt. Met hen en met de leden van In Vrijheid Verbonden hebben we geprobeerd om in het kader van de NAVO-top van juni 2025 in Den Haag, een bijeenkomst over morele weerbaarheid te beleggen – in het verlengde van onze inbreng bij VNO/NCW. Door vooral praktische omstandigheden is dat niet gelukt. Wel hebben we speciale

[gebeden voor de NAVO-top](#) gepubliceerd. Ook voor de [Vredesweek](#) publiceerden we gebeden. Daarnaast deden we een [oproep tot vrede en een wereldwijde wapenstilstand](#):

‘De VN riep bij het instellen van de Internationale Dag van de Vrede op om 21 september te vieren met een wereldwijde wapenstilstand. Dat is een uitstekend idee. Laat op die dag de wapens

zwijgen in Oekraïne. Laat het stil worden in Gaza. Begin met één dag van zorg, troost, heling en ophouden met moorden. En als dat bevalt: waarom dan ook niet de volgende dag’.

Op de Plenaire Raad van november sprak [Linda van Berkel](#) van het Leger des Heils. Zij vertelde hoe het Leger des Heils zich voorbereidt op calamiteiten, waaronder oorlogshandelingen. De CIO-medewerkers Arthur Miedema en Margreet Parlevliet vertelden over de handleiding die het CIO geschreven heeft.

4 en 5 mei

In 2025 was het 80 jaar geleden dat Nederland bevrijd was. Speciaal voor de [vieringen van 4 en 5 mei](#) schreef een groep van vertegenwoordigers van lokale raden van kerken teksten en gebeden. Joachim Gauck, oud-Bondsprezident van Duitsland, schreef in een inleiding bij deze uitgave:

‘De geschiedenis leert ons dat vrijheid niet vanzelfsprekend is. Het is geen toestand die men eenmaal bereikt en dan voor altijd behoudt, maar een project dat voortdurende zorg en vernieuwing vereist. Elke generatie staat voor de taak vrijheid te behouden, haar te vullen met nieuwe inhoud en haar waarden te verdedigen tegen bedreigingen’.

Slavernijverleden

Op 28 juni herdacht de Raad van Kerken in samenwerking met de Stichting Heilzame Verwerking Slavernijverleden het Nederlandse slavernijverleden tijdens een [kerkdienst](#) in de Evangelisch-Lutherse kerk van Zwolle. Een compilatie van de dienst werd uitgezonden door de Evangelische Omroep.

Van 10 tot en met 14 november 2025 vond in Willemstad, Curaçao, de [conferentie ‘Christendom en slavernij op de Nederlandse Caribische eilanden, in Suriname en Nederland’](#) plaats.

De conferentie werd georganiseerd door de Universiteit Curaçao, in samenwerking met de PTHU, de VU en het NiNsee (Nederlands Instituut Nederlands Slavernijverleden en Erfenis).

Geert van Dartel, voorzitter van de Raad van Kerken, was een van de sprekers.

Vierdeschepping

De website [Vierdeschepping.nl](#) biedt inspiratie bij het vormgeven van vieringen, bijeenkomsten en persoonlijke bezinning. De kern van alle inspiratie is de schepping: de bewondering van haar schoonheid, de zorg voor het duurzaam behoud en het respect voor al het leven op Aarde.

Voor de website Vierdeschepping.nl is het gelukt om een redactie te vinden. Er is een eerste redactievergadering geweest.

Inspiratiefestival Terschelling

Het [Inspiratiefestival](#), een tweejaarlijks festival op Terschelling rond creatieve en vernieuwende vormen van geloof en kerkzijn, vond dit jaar plaats van 17 tot 19 oktober.

De Raad van Kerken deed mee aan de slotviering en gaf een workshop rond de nieuwe toonzetting van de Geloofsbelijdenis van Nicea.

Interreligieuze samenwerking

Het OJCM (Overlegorgaan Joden, Christenen en Moslims) is een aantal malen bijeengewees. Er is onder andere gesproken over het wetsontwerp informeel onderwijs. Bij een online-overleg met Tweede Kamerleden (25 mei) kwam helaas maar één Kamerlid opdagen. Ook lukte het niet om dit jaar een ‘Jeruzalem-bijeenkomst’ vorm te geven. Er is een nieuwe voorzitter gezocht.

De algemeen secretaris bezocht de Nationale Iftar (april), een bijeenkomst van onder andere het CMO (Contactorgaan Moslims en overheid) over informeel onderwijs (oktober), een herdenking van 7 oktober bij het Vredespaleis in Den Haag, een dialoogavond van de stichting Yalla (29 september) en een nationale Chanoukah-viering in Amsterdam (december).

Er werden speciale groeten verzonden ter gelegenheid van de Ramadan, Rosj Hasjana en het Divali-feest. Deze laatste groet werd door de algemeen secretaris en door Freek Bakker overgebracht tijdens een Divali-viering in een Hindoetempel in Rotterdam. Dat was tevens de laatste daad in Raad van Kerken verband van Freek Bakker als voorzitter van de Contactgroep Christenen-Hindoes. In de novembervergadering van de Plenaire Raad namen we afscheid van hem.

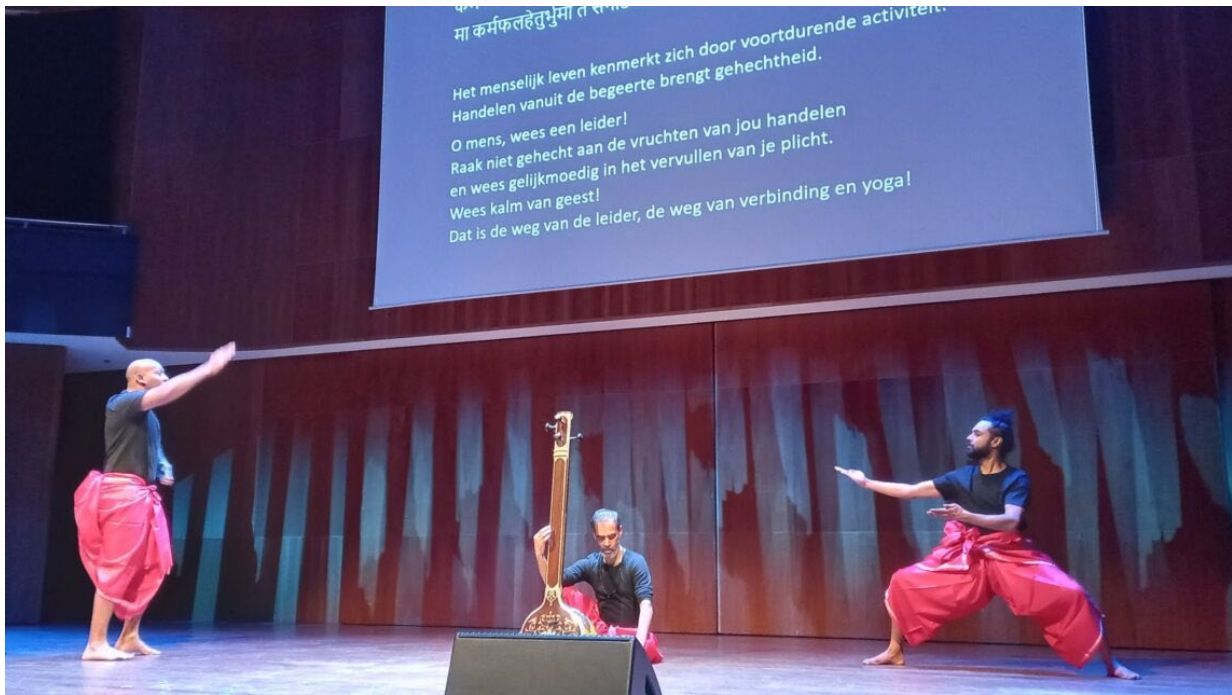
Contactgroep Christenen-Moslims

De Contactgroep Christenen-Moslims heeft met de Stichting Evangelie & Moslims overlegd. Gesproken is over: over de kwetsbaarheid van bekeerlingen tot het Christendom, maar ook over wat bekeerlingen positief inbrengen in de kerken. Met de Contactgroep Hindoes – Christenen is overlegd over duurzaamheid en over groene kerken en moskeeën. In de contactgroep kwamen ook voortdurend de ontwikkelingen in de (wereldwijde) samenleving aan de orde. De contactgroep schreef een groet ter gelegenheid van Ramadan en Id ‘ul Fitr. De contactgroep is kwetsbaar door het vertrek van de voorzitter (Welmoed Boender), de secretaris (Berry van Oers) en enkele leden.

In Vrijheid Verbonden

Het interreligieuze samenwerkingsverband In Vrijheid Verbonden hield op 27 januari in Tivoli een bijeenkomst met als thema [‘Spiritualiteit en leiderschap’](#). Hoofdspreker was Ingrid Thijssen, voorzitter van VNO/NCW. Zij benadrukte dat we een verhaal nodig hebben wat ons weer verbindt, waarin waarden zoals verbondenheid, de waarheid spreken en vergeving worden overgedragen. Ze noemde vergeving één van de meest fundamentele deugden in een samenleving. Thijssen: “Vergeven doe je voor de ander, zodat hij weer deel kan nemen aan de samenleving, én voor jezelf zodat je hart geen moordkuil blijft en de kiem voor polarisatie alweer is gelegd”. Prof. Theo van der Zee hield een co-referaat. Met 400 aanwezigen – onder wie Prinses Beatrix – was de zaal helemaal vol. Verder hielden alle godsdiensten een korte musische presentatie. Vanuit het christendom presenteerde het Carla Veldhuis Theater Team een schilderij over de roeping die ieder mens heeft, onthuld door een levend standbeeld in de gedaante van een engel. Spoken word-artist Uchaidany Watson legde de betekenis ervan uit.

Een belangrijke ontwikkeling is dat het IVV besloten heeft om haar opzet te wijzigen. Het wil veel meer toegroeien naar een interreligieus netwerk van professionals (imams, priesters, predikanten, pandits, geestelijke verzorgers). Daarvoor zullen bijeenkomsten georganiseerd gaan worden gericht op professionals waarbij onderlinge ontmoeting en netwerken belangrijker worden.

Duurzaamheid en Schepping

In de loop van het jaar werd een aanzet gegeven tot de oprichting van de Beraadgroep Duurzaam Samenleven. In deze Beraadgroep komen (universitaire) theologen bij elkaar die het maatschappelijke gesprek over duurzaamheid aanjagen vanuit christelijk theologisch perspectief. Zij komen in januari 2026 voor het eerst bij elkaar en hebben de opdracht in 2026 met een programmatisch pamflet te komen.

De Netwerkgroep Schepping en Duurzaamheid hield op 23 juni een netwerkbijeenkomst in de TUU.

Voorafgaand aan de Klimaatop [COP30 in Belém](#) (Brazilië) was er op 5 november een webinar met Marijke van Duin. Zij neemt als waarnemer namens de Wereldraad van Kerken deel aan de top.

Ongekende jaren

Onafhankelijk van de Raad van Kerken organiseert de vereniging 'Ongekende Jaren' bijeenkomsten over de geschiedenis van kerkelijke organisaties die in de jaren '60 tot '90 van de vorige eeuw opgericht werden om armoede, onrecht en milieuaantasting wereldwijd en in eigen land aan te pakken. Activiteiten op dit terrein werden mede gestimuleerd en gevoed door ontmoetingen en gedachtewisselingen in de internationale oecumene. Het project Ongekende Jaren stimuleert onderzoek naar de initiatieven en thema's van deze tijd en analyseert hun succes, hun falen en hun blijvende invloed.

Op 7 november 2025 was er een bijeenkomst over energiepolitiek, speciaal over de Brede Maatschappelijke Discussie. De Nederlandse Hervormde Kerk gaf indertijd de aanzet tot deze discussie.

In 2025 zijn ons ontvallen

[Dick Akerboom](#), [Mady Thung](#), [Kees Nieuwerth](#), [Herman Noordegraaf](#) en [Jan van Veen](#).

Coen Wessel

Amersfoort, 19 februari 2026